

Saverio Gaeta

ŽIT JUBILEJNÝ ROK

**Všetko,
čo potrebujete vedieť
o svätom roku:**

história, miesta a udalosti,
ktoré by ste si nemali
nechať ujsť

**ŽIT
JUBILEJNÝ
ROK**

Saverio Gaeta

ŽIŤ JUBILEJNÝ ROK

**Všetko,
čo potrebujete vedieť
o svätom roku:**
história, miesta a udalosti,
ktoré by ste si nemali
nechať ujsť

VIVERE IL GIUBILEO

by Saverio Gaeta

© 2024 Mondadori Libri S.p.A.

Published by Mondadori under the imprint of Piemme

Z talianskeho originálu: VIVERE IL GIUBILEO: Tutto quello che c'è da sapere sull'Anno santo: la storia, i luoghi, gli appuntamenti da non perdere

Vydal © Zachej.sk, 2024

Preklad © Marián Miliczki

Grafika © Bookwork.sk

Redaktor: Lenka Adamčíková Kostolanská

Jazyková korektúra: Michaela Gočalová

Text buly, modlitby a hymny jubilea, popis loga a charakteristika jubilea boli prevzaté z oficiálnej stránky pre slávenie svätého roka v Katolíckej cirkvi na Slovensku www.jubileum2025.sk so súhlasom KBS.

Citácie sú uvedené podľa:

Biblia – Starý a Nový zákon, katolícky preklad, SSV, 2019

Katechizmus Katolíckej cirkvi, SSV, 2020

ISBN 978-80-8211-713-7

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovať v žiadnej podobe ani žiadnym spôsobom (elektronicky, mechanicky, fotokópiami ani iným spôsobom) bez súhlasu vlastníka autorských práv.

Prosba za milosti jubilea¹

Otče na nebesiach, vo svojom Synovi Ježišovi Kristovi, našom bratovi, si nám daroval vieru a skrze Ducha Svätého si do našich sŕdc vliel lásku. Daj, nech viera a láska prebudia v nás blaženú nádej na príchod tvojho kráľovstva.

Nech nás tvoja milosť premení na starostlivých pestovateľov semien evanjelia, ktoré zúrodnia ľudstvo a vesmír v dôvernóm očakávaní nového neba a novej zeme, keď sa po porážke zlých mocností navždy zjaví tvoja sláva.

Nech milosť tohto jubilea oživí v nás, pútnikoch nádeje, túžbu po nebeských dobrách a vyleje na celý svet radosť a pokoj nášho Vykupiteľa. Tebe, svätý Bože, nech je vo večnosti chvála a sláva na veky vekov.
Amen.

Svätý Otec František

¹ Text modlitby pápeža Františka je prevzatý zo stránky <https://www.jubileum2025.sk/modlitba-jubilea>.

Stručný návod na použitie

Aktuálne informácie o jubileu sú uvedené na oficiálnej stránke *www.iubilaeum2025.va*, na ktorej je možné zvoliť si jazykovú verziu pridaním */it.html* (taliančina), */en.html* (angličtina), */fr.html* (francúzština), */de.html* (nemčina), */es.html* (španielčina), */pt.html* (portugalčina), */pl.html* (poľština), */ar.html* (arabčina), */zh.html* (čínština).

Ak sa chcete zúčastniť na podujatiach jubilea alebo putovať k svätej bráne, budete potrebovať kartu pútnika. Získať ju môžete registráciou prostredníctvom oficiálnej aplikácie *iubilaeum25* alebo na stránke: <https://register.iubilaeum2025.va/registration>.

Informačné centrum pre pútnikov sa nachádza na Via della Conciliazione 7.

Hlavné *Informačné centrá pre turistov* sa nachádzajú na letiskách Fiumicino a Ciampino, na železničnej stanici Termini, v blízkosti Fori Imperiali (Cisárskych námestí) a pri Castel Sant'Angelo (Anjelskom hrade).

Oficiálnu turistickú mapu Ríma vo formáte pdf je možné si stiahnuť zo stránky: www.turismoroma.it/sites/default/files/zetema_mappa_2022.pdf.

Schéma siete autobusov v centre mesta je dostupná vo formáte pdf na stránke: www.atac.roma.it/docs/default-source/mappe-tp/ mappa-roma-centro.pdf?sfvrsn=68cf7dc5_24.

Schému siete metra a železníc v Ríme si môžete stiahnuť vo formáte pdf na stránke: www.atac.roma.it/docs/default-source/mappe-tpl/mappa-metro-e-ferrovie-metropolitane.pdf?sfvrsn=e1e83890_16.

Orientáciu v mestskej doprave vám uľahčia aplikácie *Probus Roma*, *Bus Roma*, *Roma Mobilità*, *Transit*, *Moovit*, *Citymapper*.

Ak potrebujete kontaktovať taxislužbu, použite telefónne číslo +39 060609 alebo aplikáciu *Chiama TAXI 060609* (*Zavolaj taxi*).

V prípade akejkoľvek krízovej situácie volajte na tiesňové telefónne číslo 112 alebo použite aplikáciu *112 Where Are U* (*Kde si*).

Úvod

Od 24. decembra 2024 do 6. januára 2026 budeme sláviť tridsiaty jubilejný rok v histórii Cirkvi. Svätý Otec František ho vyhlásil s cieľom zdôrazniť slávnostný charakter výročia narodenia Ježiša Krista v súlade s už zavedeným štvrtstoročným rytmom. Jubilejný rok 2025 priamo nadväzuje na Veľké jubileum roku 2000, v ktorom Ján Pavol II. nástojčivo vyzýval celé ľudstvo, aby prekročilo prah tretieho tisícročia vo svetle kresťanskej nádeje, a na Mimoriadny svätý rok 2015, ktorému pápež František zveril úlohu opäť ponúknuť svetu skúšanému krízou nekonečné Božie milosrdenstvo.

Teraz chce Svätý Otec pretaviť obe tieto témy – tému nádeje a tému milosrdenstva – do jedinej idey, ktorá umožní pochopenie dobrodružstva ľudského života so špeciálnym zreteľom na túto ťažkú dobu, preniknutú všetkými druhmi nepokoja. Uprostred nich viera prináša dôležité posolstvo. Povzbudzuje všetkých, aby s dôverou otvorili svoje srdce milujúcej prítomnosti Boha, ktorá vedie kroky žien a mužov všetkých čias smerom k večnému dobru.

Korene jubilea siahajú až k zmluve Stvoriteľa s vyvoleným národom, ktorá bola definitívne potvrdená odovzdaním tabúl zákona Mojžišovi na hore Sinaj okolo roku 1250 pred Kristom. Už o štyridsať rokov neskôr, v roku 1207, sa prvýkrát slávilo jubileum v súlade s pokynmi, ktoré uvádza 25. kapitola *Knihy Levitikus*: „Počítaj aj sedem ročných týždňov, sedemkrát sedem rokov, takže čas siedmich ročných týždňov bude činiť štyridsaťdeväť rokov. Potom na desiaty deň v siedmom mesiaci budete trúbiť na zvučnom rohu; v Deň zmierenia budú zaznievať trúby po celej krajine. Päťdesiaty rok zasväťte! Ohlásťe slobodu pre všetkých obyvateľov krajiny!“ (25, 8 – 10).

Začiatok jubilejného roka sa ohlasoval trúbením na baraní roh (po hebrejsky *qéren jôbél*; z tohto slovného spojenia vznikol výraz jubileum). Tento hudobný nástroj sa používal vo výnimočných okamihoch dejín Izraela. Napríklad na hore Sinaj Boh povedal Mojžišovi tieto slová: „Keď zaznie roh, nech vystúpia na vrch“ (Ex 19, 13). Rovnaký zvuk sa ozýval aj pri dobytí Jericha: „Až zaznie znamenie rohu a začujete hlas trúby, všetok ľud nech zakričí mohutným hlasom, mestské múry sa zosunú a ľud vnikne dovnútra, každý z toho miesta, kde je“ (Joz 6, 5).

S duchovným rozmerom jubilea sa úzko spájal aj sociálny rozmer – podľa ustanovenia mali v tom roku všetci získať späť do vlastníctva majetky, ktoré boli predtým predané ako „holé vlastníctvo“ *ante litteram* (pred uzatvorením úkonu predaja). „Podľa počtu rokov od posledného jubilejného roku kupuj od svojho blízkeho a podľa počtu žatiev ti má odpredať. Pri väčšom počte rokov ponúkni za to vyššiu cenu a pri menšom počte rokov dávaj nižšiu kúpnu cenu, lebo ti predáva počet žatiev“ (Lv 25, 15 – 16). Historici sa však zhodujú v tom, že takáto radikálna forma reštitúcií nikdy nebola uvedená do praxe a slúžila skôr ako akýsi vzor ideálneho konania, ktorého cieľom bolo odstrániť nespravodlivosť.

Aj Ježiš sa konfrontoval s touto tradíciou, keď v nazaretskej synagóge čítal biblický úryvok: „Duch Pána je nado mnou, lebo ma pomazal, aby som hlásal evanjelium chudobným. Poslal ma oznámiť zajatým, že budú prepustení, a slepým, že budú vidieť; utláčaných prepustiť na slobodu a ohlásiť Pánov milostivý rok“ (Lk 4, 18 – 19). Vysvetlil to takto: „Dnes sa splnilo toto Písmo, ktoré ste práve počuli“ (Lk 4, 21).

Na konci štvrtého storočia svätý Hieronym pri preklade Biblie do latinčiny použil výraz *iubilaeus*, ku ktorému pridal aj tému radosti. Koncept, ktorý následne prevzali a prehĺbili stredovekí teológovia, sa stal súčasťou náuky pri príležitosti piatej križiackej

výpravy v roku 1217: „Blízko je príhodný čas a prichádza deň spásy, aby tí, ktorí sa zapredali diablu za cenu hriechu, získali späť stratenú slobodu v jasote nového jubilea.“

V skutočnosti už vtedy, keď bol prvý Svätý rok 1300 ešte v nedohľadne, existovala „cesta milosti“, ako ju definoval pápež František, na ktorej „sa milosť odpustenia hojne vylievala na svätý verný Boží ľud“. Už v roku 992 pápež Ján XV. ustanovil jubileum vo francúzskej svätyni Le Puy-en-Velay, ktoré sa malo sláviť vždy, keď sa 25. marca v liturgii zároveň slávila spomienka na počatie Ježiša Krista (Zvestovanie Pána) a na jeho smrť na kríži (Piatok utrpenia Pána). Takáto zhoda nastala naposledy v roku 2016 a najbližšie sa bude opakovať až v roku 2157. Pápež Honorius III. v roku 1216 vyhovel žiadosti svätého Františka z Assisi o udelenie odpustkov tým, ktorí v priebehu prvých dvoch augustových dní navštívia kostolík Porciunkula. O niekoľko rokov neskôr, v roku 1122, pápež Kalixt II. povolil oslavu jubilea vo svätyni Santiago de Compostela vždy, keď sviatok apoštola Jakuba (26. júla) pripadne na nedeľu. A v roku 1294 pápež Celestín V. ustanovil, že každoročne počas 28. a 29. augusta môžu odpustky získať tí veriaci, ktorí vykonajú púť do Baziliky Santa Maria di Collemaggio v Aquile.

Ako upresnil pápež František v bule k jubileu, „je zrejmé, že kresťanský život je *cesta*, ktorá potrebuje aj *silné momenty* žiaria a posilňujúce nádej, toho nenahraditeľného spoločníka, ktorý nám umožňuje zahliadnuť cieľ: stretnutie s Pánom Ježišom.“

Preto „je dobré, že tento ‚rozšírený‘ spôsob slávania jubilea pokračuje, aby sila Božieho odpustenia podporovala a sprevádzala spoločenstvá a jednotlivcov na ich ceste.“

Svätý Otec nás povzbudzuje k tomu, aby sme tento svätý rok prežívali dobre. Všetkým pútnikom nádeje pripomína: „Vydať sa na cestu je typické pre tých, ktorí hľadajú zmysel života. Pešia púť veľmi napomáha znovuoobjaveniu hodnoty ticha, námahy, toho, čo je podstatné.“

Jubileum nádeje

1

Svetlo v ťažkých časoch

Príležitosť na „oživenie nádeje“. Týmto heslom, ktoré navrhol Svätý Otec František v bule o vyhlásení jubilea, by sme mohli zhrnúť zmysel a cieľ Svätého roka 2025. Motto „Pútnici nádeje“ bolo zvolené s cieľom upozorniť na potrebu dať zmysel prítomnosti, aby sa mohla stať reálnou hybnou silou smerom k budúcnosti. Je dôležité, aby prijímala rôzne výzvy, ktoré neustále prichádzajú, a poskytovala na ne odpovede. To, čo motivovalo pápeža, je práve situácia, ktorou svet aktuálne prechádza.

Ako zdôraznil Mons. Rino Fisichella na prvej tlačovej konferencii po ohlásení jubilea v júni 2022, „každý svätý rok v histórii Cirkvi nadobúda svoj úplný význam iba v historickom kontexte, ktorý ľudstvo prežíva. A, predovšetkým, keď dokáže čítať znaky nepokoja a úzkosti spojené s očakávaniami, ktoré ľudia vnímajú. Krehkosť, ktorú zažívajú v týchto rokoch, spolu so strachom z vojnového násillia spôsobuje, že ľudská existencia je vnímaná ako paradox. Na jednej strane pociťuje veľkú silu techniky, ktorá dominantne vplýva na každodenný život, na strane druhej, pri pohľade do budúcnosti často cíti neistotu a zmätok. Tu pramení bezodkladná potreba prežívať nasledujúce jubileum vo svetle nádeje.“

Preto bula o vyhlásení jubilea nesie názov *Spes non confundit*. Toto pomenovanie odkazuje na slová, ktoré apoštol Pavol napísal pred dvomi tisícročiami, aby vliel odvahu kresťanskej komunite v Ríme: „Nádej nezahanbuje“ (*Rim* 5, 5). Čo je základom tejto nádeje, vysvetlil pápež František 9. mája 2024 v homílii,

počas ktorej bol dokument zverejnený²: „Kristus vystúpil do neba a prináša k Božiemu srdcu naše človečenstvo plné očakávaní a otázok, „aby sme mali pevnú nádej, že ho ako jeho tajomné telo budeme nasledovať do nebeskej vlasti, kam nás predišiel on, naša hlava, a pôvodca našej spásy“ (porov. *Prefácia nanebovstúpenia*). Bratia a sestry, práve túto nádej, zakorenenú v Kristovi, ktorý zomrel a vstal z mŕtvych, chceme osláviť, prijať a zvestovať celému svetu v nadchádzajúcom jubileu, ktoré je už za dverami. Nie je to len jednoduchý, povedzme iba ľudský optimizmus alebo pominuteľné očakávanie spojené s nejakou pozemskou istotou, to nie. Je to skutočnosť, ktorá sa už naplnila v Ježišovi a ktorá sa aj nám dáva každý deň, kým nebudeme jedno v objatí jeho lásky.“

Pápež zdôraznil, že „kresťanská nádej nás podopiera na životnej ceste, aj keď je kľukatá a únavná; otvára pred nami cesty budúcnosti, keď nás rezignácia a pesimizmus chcú držať v zajatí; umožňuje nám vidieť možné dobro, keď sa zdá, že zlo má navrch. Kresťanská nádej nám vlieva pokoj, keď srdce ťaží neúspech a hriech; umožňuje nám snívať o novej ľudskosti a dodáva nám odvahu pri budovaní bratského a pokojného sveta, keď sa zdá, že to nestojí za námahu.“

Svätý Otec nás zároveň pozýva: „Pozdvihnime srdce ku Kristovi, aby sme sa stali *ohlasovateľmi nádeje* pre civilizáciu, ktorá je poznačená príliš veľkým zúfalstvom. Svojimi gestami, slovami, každodennými rozhodnutiami, trpezlivosťou zasiaľ kúsok krásy a láskavosti, nech sme kdekoľvek, chceme spievať o nádeji, aby jej melódia rozochvela akordy ľudstva a prebudila v srdciach radosť a aby prebudila odvahu objasniť život. Potrebujeme totiž nádej, potrebujeme ju všetci.“

² Preklad homílie do slovenského jazyka bol prevzatý z www.vaticannews.va na základe povolenia. Celý text homílie pápeža Františka je dostupný na stránke <https://www.vaticannews.va/sk/papez/news/2024-05/homilia-pocas-vespier-vsetci-potrebujeme-nadej.html>.

Podrobné vysvetlenie o potrebe nádeje adresoval pápež predovšetkým tým, ktorí stoja mimo Cirkvi: „Potrebuje ju spoločnosť, v ktorej žijeme, často ponorená len do prítomnosti a neschopná hľadiť do budúcnosti; potrebuje ju naša doba, ktorá sa neraz unavené vlečie v šedi individualizmu a „prežívania“; potrebuje ju stvorenie, ťažko zranené a znetvorené ľudským sebecstvom; potrebujú ju ľudia a národy, ktoré čelia zajtrajšku zaťaženému obavami a strachom, zatiaľ čo nespravodlivosť s aroganciou pretrvávajú, chudobní sú zavrňovaní, vojny rozsievajú smrť, poslední stále zostávajú na konci zoznamu a sen o bratskom svete sa môže zdať ako prelud.“

Svätý Otec myslel i na tých, ktorí sú súčasťou Cirkvi, keď povedal: „Aj Cirkev potrebuje nádej, aby keď zakúša ťarchu únavy a krehkosti, nikdy nezabudla, že je Kristovou nevestou, milovanou večnou a vernou láskou, povolanou strážiť svetlo evanjelia, poslanou odovzdávať všetkým oheň, ktorý priniesol a raz navždy zapálil Ježiš vo svete.“ Nezabudol dodať, že „každý z nás potrebuje nádej: naše niekedy unavené a zranené životy, naše srdcia túžiace po pravde, dobre a kráse, naše sny, ktoré žiadna temnota nemôže uhasiť. Všetko v nás i mimo nás volá po nádeji a hľadá, aj keď o tom nevie, Božiu blízkosť.“

Na tieto slová nadväzuje i jeho záverečné želanie: „Bratia a sestry, nech nám zmŕtvychvstalý a nanebovstúpený Pán dá milosť *znovuobjaviť* nádej, *zvestovať* nádej, *budovať* nádej.“

Znamenia nádeje

Pápež František nám v bule o vyhlásení jubilea neponúka strohé informácie, ale zamyslenie nad znameniami čias, „ktoré ukrývajú vrúcnu túžbu ľudského srdca lačného po spásnej Božej prítomnosti, potrebujú byť premenené na znamenia nádeje.“

Ako prvé znamenie uvádza mier, pretože „ľudstvo, ktoré si nepamätá drámy z minulosti, prechádza novou a ťažkou skúškou, v ktorej sú mnohé národy utláčané brutalitou násilia. Čím ešte tieto

národy netrpeli? Ako je možné, že ich zúfale volanie o pomoc nepodnecuje predstaviteľov národov, aby ukončili toľké regionálne konflikty, vedomí si následkov, ktoré z nich môžu plynúť na svetovej úrovni? Je to príliš, snívať o tom, že zbrane zmlknú a prestanú pri-nášať ničenie a smrť? Jubileum nám pripomína, že, tí, čo šíria pokoj, sa, budú volať Božími synmi' (Mt 5, 9). Potreba mieru je výzvou pre všetkých a vyžaduje si realizáciu konkrétnych projektov.“

V týchto ťažkých okolnostiach „hľadiť do budúcnosti s ná-dejou znamená mať pohľad na život naplnený entuziazmom, ktorý možno odovzdávať ďalej. Žiaľ, musíme so smútkom konštatovať, že v mnohých situáciách takáto perspektíva chýba. Prvým dôsledkom je *strata túžby odovzdávať život*. [...] Otvorenosť životu, spolu so zodpovedným materstvom a otcovstvom, je poslanie, ktoré Stvoriteľ vložil do srdca a tiel mužov a žien, poslanie, ktoré Pán zveruje manželom a ich láske.“

Preto kresťanské spoločenstvo „musí byť prvé, pokiaľ ide o podporu potreby *sociálneho spojenectva pre nádej*, ktoré bude inkluzívne a nie ideologické, a ktoré bude pracovať v prospech budúcnosti vyznačujúcej sa úsmevmi mnohých chlapcov a dievčat, ktorí prídu, aby zaplnili už teraz príliš veľa prázdnych kolísk v mnohých častiach sveta“. Pápežovo povzbudenie predstavuje vlastnú a pravú výzvu pre každého. Nabáda nás, „aby sme sa stali hmatateľným znamením nádeje pre mnohých bratov a sestry, ktorí žijú v ťažkých podmienkach“.

Jeho pozornosť sa obracia na chorých, ktorí sú v domácom liečení alebo v nemocnici: „Nech v utrpení nájdú úľavu vďaka blízkosti ľudí, ktorí ich navštívia, a náklonnosti, ktorú im prejavia. Skutky milosrdenstva sú zároveň skutkami nádeje, ktoré v srdciach prebúdajú pocity vďačnosti. A vďačnosť nech sa dostane všetkým zdravotníckym pracovníkom, ktorí v neraz ťažkých podmienkach vykonávajú svoje poslanie, keď sa dôsledne starajú o chorých a slabých.“

Poukazuje tiež na väzňov, „ktorí, zbavení slobody, denne zažívajú okrem krutosti väzenia aj citovú prázdnotu, s trestom

spojené obmedzenie a v mnohých prípadoch aj nedostatok úcty. Navrhujem vládam, aby v jubilejnom roku prijali také podnety, ktoré obnovia nádej; formy amnestie alebo odpustenia trestu, ktoré majú pomôcť ľuďom znovu nadobudnúť dôveru v seba samých a v spoločnosť; cesty opätovného začlenenia do spoločnosti, ktoré sú spojené s konkrétnym záväzkom dodržiavať zákony“. Myslí i na migrantov, „ktorí opúšťajú svoju krajinu v snahe nájsť lepší život pre seba a svoje rodiny. [...] Nech ich očakávanie nie sú zmarené predsudkami a uzavretosťou; nech prijatie, ktoré každému otvára náruč v súlade s jeho dôstojnosťou, sprevádza zodpovednosť, aby nikomu nebolo odopreté právo budovať lepšiu budúcnosť. Mnohým *vyhnancom, utečencom a vysídlencom*, ktorých rôzne medzinárodné spory nútia utiecť, aby sa vyhli vojnám, násiliu a diskriminácii, treba zaručiť bezpečnosť a prístup k práci a vzdelaniu, ktoré sú nevyhnutnými nástrojmi na ich integráciu v novom spoločenskom prostredí.“

Svätý Otec hovorí aj o mladých ľuďoch, ktorí, „žiaľ, často vidia, ako sa rúcajú ich sny. Nemôžeme ich sklamať: budúcnosť je založená na ich nadšení. Je pekné vidieť, ako z nich prýšti energia, napríklad, keď si vyhrnú rukávy a dobrovoľne sa angažujú pri prírodných katastrofách a sociálnych nešťastiach. Je však smutné vidieť mladých ľudí zbavených nádeje. No na druhej strane, keď je budúcnosť neistá a nežičlivá pre sny, keď štúdium neponúka ďalšie možnosti a nedostatok práce alebo nestabilné zamestnanie ohrozujú ich túžby, nevyhnutne prežívajú prítomnosť znudení a zachmúrení.“

Nezabúda ani na starších, ktorých často trápi osamelosť a cítia sa opustení: „Oceňť poklad, ktorý v nich máme, ich životné skúsenosti, múdrosť, ktorú v sebe nesú, a prínos, ktorý môžu ponúknuť, je povinnosťou kresťanského spoločenstva aj občianskej spoločnosti, ktoré majú spoločne pracovať na prepájaní generácií. Osobitne chcem spomenúť starých otcov a staré mamy, ktorí sú tými, čo odovzdávajú vieru a životnú múdrosť mladším generáciám. Nech im je oporou vďačnosť ich detí a láska ich